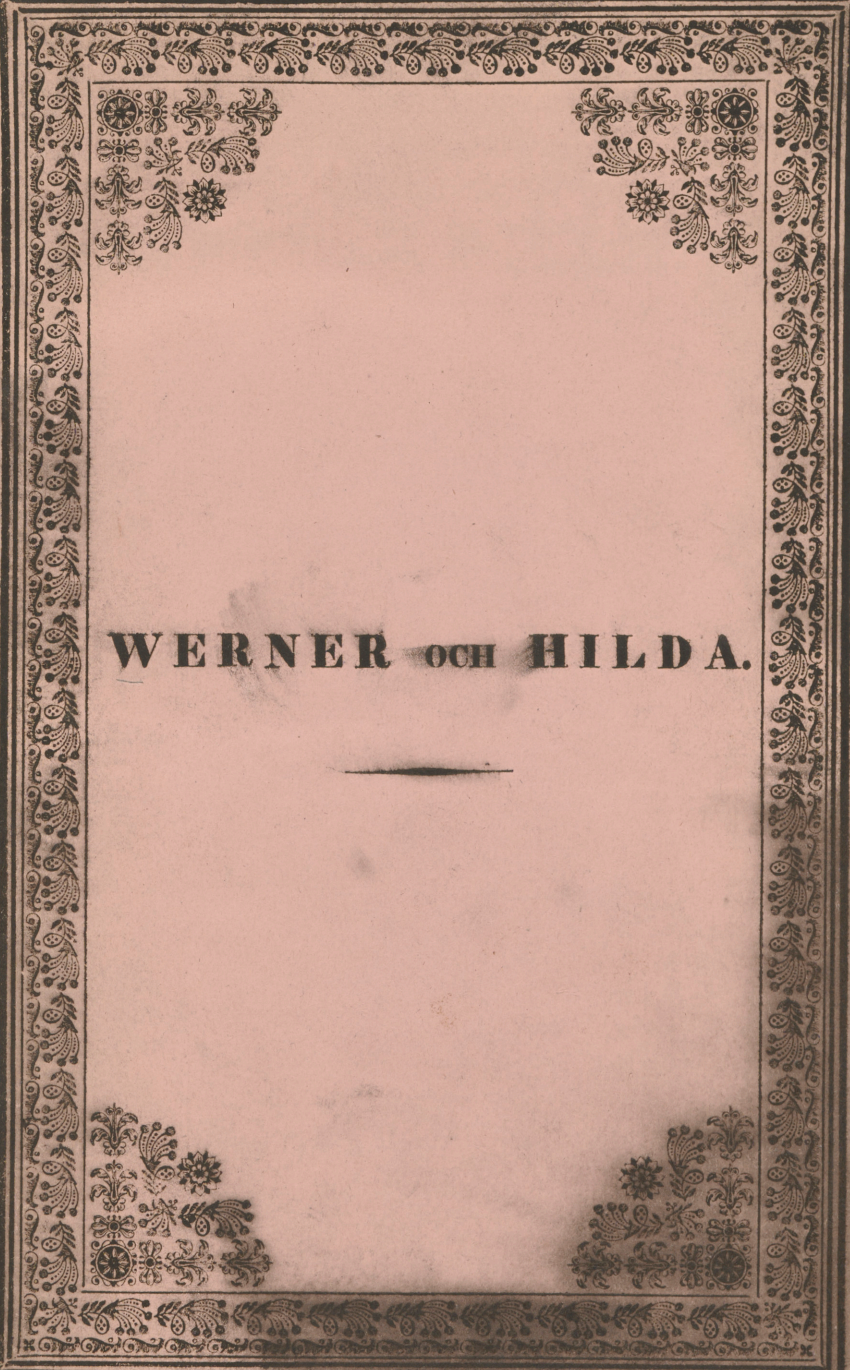

Werner och Hilda : romans från
sista frihetskriget /

81 A Br. 1834

2 12 34.
12

WERNER OCH HILDA.

1834

Handwritten text in the top left corner, possibly including a name or date, though it is very faint and difficult to decipher.

Faint, embossed or stamped text in the center of the page, which is illegible due to fading.

WERNER OCH HILDA.

Roman

från sista Polska frihetskriget,

OM OCH AF

WERNER OCH HILDA
En Svensk.

Lifvet är en strid från början, ungdomen dess
Berserksgång,
Klämmas skall hon mellan sköldar, tills det vil-
da mod är tömdt.

TEGNER.

STOCKHOLM, 1834.

Tryckt hos P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

WERNER OCH WILDA

År 1844
Linnéus väg
N:o 10
Stockholm

Den skönt i Sverige söder träder,
den öfverflödande hösten, fröskänslig,
de Jordan sköda, och lifet blommar,
så berättigt i den varma sommaren,
de stunder, då i dunkel ljusning,
naturen för — och lifet i världen,
i ljus och värme — enbart andas,
samt en friskning mellan natt och dag;
de minnen sken ut så ljus och matt,
så svannikt ut — en August-natt!

WILDA

Som lifet, böden, vilja, värde,
om man kan uti sin känsla stanna,
så ljus och värme ströde på,
vid Werners första morgonblund,
den dagen snart det öfverflödar,
de solen uppger innan fäst,
bestäls af värme och ljus,
och ljusa minnen vänta på

WERNER OCH WILDA

År 1844
Linnéus väg
N:o 10
Stockholm

Ack! barnets himmel hänger full,
Af blomsterdoft af bara gull;
Och allt hvad mannen diktar sedan,
Som hjeltar stort, som qvinnor smått,
Förbi hans barndoms öga redsa
I skönare gestalter gått.

TEGNÉR.

Hur skönt! i Sveriges södra trakter,
den årstid, himlens milda Magter
ge Norden skörd, och lifvet blommar,
så herrligt i den varma sommar,
de stunder, då i dunkel ljusning,
naturen ler — och dagens susning
ej höres mer — endast andedrag,
ömt af hviskning mellan natt och dag;
då månens sken är så ljust men matt,
så svärmiskt är — en Augusti-natt!

Som lifvet, döden, vilja råda
om menskan re'n från första stund;
så ljus och mörker stridde båda,
vid Werners första morgonblund.
Men dagen snart fick öfverhanden,
då solen uppgick innan kort,
bestråla skyarne och landen,
och kysste månens vemod bort.

Ack! tidens nycker äro flydda;
och himlens frid en evig tår,

Werner och Hilda.

med förste ättling i en hydda,
är tvillingbror, och talar, går.
Och Werner växte under lekar,
så fri och glad en Amorbild:
hvar ängens blomma honom smekar,
och qvällens stjerna ser så mild.
Så gladt försvinna dagens stunder,
och natten om så drömmer han,
och allt det himmelska derunder,
det ingen ser och ana kan.
Hvad sannast är som dikten eger,
hvad skönaste i lifvet fins,
den spegelbilden endast säger,
hvad barnets sinne redan mins.
Men allt är vanskligt ju i tiden,
och byter fort de former om!
och knappast gryningen är liden,
förr'n redan dagen står framom.
Som blomman trånar efter ljuset,
som mensko-anden vingar får,
så höjer sig hvar kraft ur gruset,
och friare till målet går.
Och stolt på starka vingar buren,
så full af eld, af mod och hopp,
djerft flyger trotsande naturen,
högt örnen öfver molnen opp.
Så Werner snart i öfvermodet,
i svallningen af ungdoms kraft,
vill ut att kyla heta blodet,
vill skapa drömmarne han haft.

Ej modrens smekningar med gossen,
 ej fadershanden fyllest är;
 mer tindrande är' stjerneblossen,
 och hvarje aning mer begär.

Och Werner nu från hemmets länder,
 med våren reste innan kort,
 att skåda vidt på Fyris stränder,
 från Hedna högar fjerran bort.

Tanken stolt ser opp mot solens flamma,
 Och till hennes möte fågar af;
 Känslan blyg ser ned och ser densamma,
 Speglad i ett lugnadt haf.

NICANDER.

Vårens vindsång snart förklingar;

Sommaren på fjärl-vingar,
 omflyger varm i rosig lund,
 och vissnar bort en midnatts-stund.

Höstens dag ger täta skurar,
 i dess natt re'n Vintren lurar;
 intilldess hans kalla flägt,
 mördat, svept i dödens drägt,
 hela lifvet i naturen,
 utom människan och djuren.

Gubben är väl kall och dyster,
 men som oftast honom lyster,
 ge menskan mod att vara glad,
 och fröjda sig, å land, i stad.

Slutligt blir han mot sin vilja,
 tjust af himlens sköna lilja;

sitt hjertas sorg, sitt sanvetsqual,
 gråter han i skyn, än i dal,
 lemnar spiran öfver Norden,
 öfver lifvet, öfver jorden,
 och drager hän en vårens qväll,
 till isens aldrig smälta håll,
 fjerran bort till ena Polen,
 tårögd blickande mot Solen.

Så vexla hastigt årets tider;
 men Werner vet ej hvad det lider.
 Han lefde slutet inom sig sjelf,
 och spegla djerft sig i tidens elf.
 Som Romarn segrande han strider,
 och blickar stolt på kufvad jord,
 med Greken lefver, sjunger, lider,
 som Viking drar från älskad Nord.
 Och än till lands, och än på hafven,
 för körståg an till helga grafven.
 För kärlek segrar gladt och äran,
 men stupar lugnt för Christna läran.
 Och allt hvad störst är företaget,
 i dikt, i handling, i sjelfva slaget,
 än förr och nu i Norr, i Söder,
 der sanning segrat eller blöder;
 der lefver, strider han, och gjuter
 sitt rika hjerta ut — och sluter
 så olyckan och menskligheten,
 som svagheten, gudomligheten
 emot sitt varma, sitt fria bröst,
 vid ehot af naturens röst.

Men om han blickar i tidens nu,
 är frihets-fanan invecklad ju,
 och hvart han ser i verkligheten,
 så segrar alltid *inskränktheten*.

"Ja! verklighetens *Nu* är prosa,"
 så ropte han, "dess gamla kosa,
 jag följer icke, om jag ej kan,
 den vrida om; eller dö som man.

I himlens stjernor, J mig sägen,
 och lysen mig den djerfva vägen,
 bland blixtar, åskor af kanoner,
 brända länder, och kungathroner,
 störtade med mod och magt i grus,
 vid tankens och vid segrens rus.

Må natten blekna, solen falla
 på jorden ner — och böljor svalla
 i himlens sky — och svaghet sitta
 med magt i hand — och ingen hitta
 till fridens land — och ej ens ana,

om den Allsmächtige, som mana
 utur intets djup, de verldar fram,
 och i hvars eviga tankar samm
 tiden ännu — finnes än! — om blott,
 att ej mensklighetens usla lott
 mer blir — att hädas och förtryckas
 utaf sig sjelf, och sönderstyckas.

Ja! lysen mig J himlens stjernor,
 och hviskan alla minnets tärnor!
 att ej förnuftet sjelf må vackla,
 vid svaga skenet af sin fackla;

väl något irrsken ej — dock så matt,
 att om lifvet icke vore natt,
 jag icke visste för själen dag,
 ingen tydning på dess anletsdrag.
 Dock! ömt säger min känslas röst:
 tiden ligger vid Allfaders bröst;
 och menskligheten, sist skall få,
 sin urbild trogen, sällhet nå.
 Idealet af det rätta, sanna,
 med moln-afslöjad, upprätt panna,
 skall öfver lifvets branter gå,
 förklaradt, som en engel då.”

Men en sten blir rest, som vännar rita,
 Nordens runor på.
 Derutöfver växa rosor hvita;
 Växa blommor blå.

TEGNER.

WERNER.

Hemskt! ett sorgens bref från fosterbygden,
 af min moders hand.

Gud! min far! så kan då äfven dygden
 slita hjertats band!

”Lifvets sorger, Werner! och dess lekar
 vexla ständigt om.

Och saligheten fins, väl ingen tvekar,
 blott der ofvanom.

Kom då mitt barn, min älskade, min tröst!
 jag vill dig trycka

till djupet af min själ! I sorgset bröst
bor himlens lycka.

Men då du kommer, visst ej i famnen
fadern tar som förr.

Och blott den bleka modershamnen
står i hyddans dörr.

Dock! gråt ej Werner, ty han är gången,
blott till högre ort.

Men i minnet lefver han, och mången
handling som han gjort.

Så Werner är jag nöjd, hoppas, beder,
son blir fadren lik:

Samma höjda blick, och samma seder,
så af ömhet rik."

Troget qvinna! du, med svarta orden,
kan mannen teckna.

Hulda! äfven himlens stjernor, här i Norden,
mot solen blekna.

Nöjd och lugn du är, så sjelf du säger,
så förhoppningsfull.

Arma moder! all den tröst du eger,
är ju endast mull.

Honom likna, lofvar jag, och följa,
är mitt lefnads-mål!

Må hjertats svaghet nu skönast dölja
bragebägarns skål!

Det är skönt! och lättar sinnets lyftning;
 är det största art;
 frändskapen med högre själars systning,
 flera tidsvarf.

Det är adelskap, det enda sanna;
 djupt i menskans själ!

blicken röjer, och den stolta panna,
 ädelheten väl.

Ej furstars nåd, eller ogunst kunna,
 ge mig, taga det:
 murken fördom, svaghet rädda blunna,
 för dess djerfva fjät.

Åt menskors väl, sanningen och äran,
 helgar jag mitt lif!
 Fader! du har gett mig denna läran;
 du! dess ande blif.

I min själ du djupt och skönt har ristat
 så din bautasten.

Du lefver der för mig, fast tid dig mistat;
 viljan är blott en.

Fast cypresse-kransar lifvet virar
 vemodsfult kring den.

Evighetens bleka lilja spirar
 ur förgängelsen.

Vinden är vattnets
Gynnade älskling,
Upprörer djupet
Och skummande väg.

Mennisko-själen,
Liknar just vattnet:
Menniskans öde,
En susande vind.

GÖTIE.

Tillbaka nu från hemmets dalar,
der vid hvart steg, ett minne talar;
för första gången ung Werner kom,
till Stockholms stad, att se sig om.
Hur den ligger på många öar,
så friskt emellan blåa sjöar.
Öfver allt, och Gustaf Adolfs torg,
der höjer stolt sig den Kungaborg;
af så enkelt, stort och ädelt skick
var ej Ballders sköna Bredablick;
den hör till himlen mer än jorden,
en Wallhallbild ännu i Norden;
liksom en hägring på himlens grund,
den speglar skönt sig i Mälarsund.

Då en gång ur folkets trängsel,
gick Werner in i fridens stängsel,
ett herrligt tempel, en skön rotunda
der dagen redan börja blunda.
Icke orgelns mäktiga toner,
som ställa själn vid himlens throner,
brusa der — icke heller sången,
nr jordisk boja löste fången:

Men uppå fria hvita vingar,
 liksom en dufva bönen svingar,
 så oskuldsfullt mot fjerran blå,
 ifrån hvart saligt hjerta då.
 Och slutad här för denna gången,
 var så den blyga aftonsången.

Men Werner vemodsfull och dyster,
 stod der med sorgen, lifvets syster;
 blicken höjd, tanken i det fjerran,
 der, de salige bo hos Herran.
 Gud i frid, i förklarings ljus
 öfver tidens, och känslornas brus.
 Han *blicken* slog ned, (medan anden,
 af himmel och jord mellan randen,
 darrande flög), *den föll* som ett stjernfall
 på solens gull, och skyarnes svall,
 på lockiga hufvun som sitta,
 mellan molnen ljuft der och titta,
 så himmelskt hänförande glade,
 som intet med jorden de hade.
 De veta de himmelska andar,
 af tiden och evighet blandar
 allsmägtigt Allfader hvart *nu*.
 människan endast anar det ju!
 Han tänkte de eviga stunder
 af sjelfva försoningens under;
 såg frälsarn på korset derneder,
 och modren som sonen tillbeder.
 Men just som han stod der och blicka,
 så såg han ett väsen, likt flicka,

uti oskuldens andeförbund,
sväfvande fram vid altarets rund.

”Är det en af de vingade små,
flugen hit ned från skyarne blå;
eller är det den engel som nyss,
ifrån himmelen gaf mig en kyss?
det var af mitt öga en villa,
hon är ju den barndomens lilla,
med hvilken i englarnes lag
så förtroligt jag lekte hvar dag!
och hvilken se'n ofta om natten,
lik vinden som far öfver vatten,
sväfvande mild i drömmen jag sett,
väsen, ögon, och själ och äro ett:
och qvar sitta englarna alla,
en flicka! se tårarne falla
ju ymnigt på kinderna neder:
blodet hon ser, lider och beder!”

— — — — —
Hon var en bild,
Så ren, så mild,
så spegelklar
af hvad dess späda hjerta kände:
och himlen var,
den oskuld har
i ögats blick
när ifrån taflan hon sig vände.
— — — — —

”Ur tårar, lik en morgonblomma, flicka!

du mot mig ler, så oskuldsfull, så mild.
 Ser du hur englarne ur molnen blicka,
 du är från dem blott genom vingen skild!
 Ack! dröj ännu, och se på mig, och medan
 oss ödet sammanfört vid korsets fot;
 så nämn ditt namn, tag mig i hand, ack! redan
 min själ far hän med dig från jordens klot.”

”Der är min hand, mig Mamma kallar *Hilda*,
 och pappa gjorde så — men han är död:
 på *grafven* balsampopplar susa milda,
 och blommor dofta der sitt öfverflöd.
dit gå vi ofta under sommarqvällen,
 och gråta der, och sitta se'n och se,
 hur solen dör — och från den blåa pällen
 nattens stjernor nedblicka huldt och le.”

”Hur öfver lifvet, bryter ödet, stafven;
 flicka! som du en älskad far jag mist.
 Ack! samma känsla hysa vi vid *grafven*;
 och samma känsla uti himlen sist.”

Men *Hilda* gick — och *Werner* henne följde,
 lik tanken i en dröm så underbar,
 den hjertats milda svallning öfversköljde:
 och visste ej om tid, som gått, som var.
 Han stannade — ett enda ord ej sade.
 Han var blott öga — och åt *grafven* såg,
 der *Hilda*, se'n hon modren smekat hade,
 ömt kysste blommorna med barnslig håg.
 Han stod så tyst, som om när *Vestan* talar,

sitt andespråk, en rosig Junii-qväll,
naturen lyssnande, på höjd, i dalar,
då vyssjas ljuft, sig drömmande så säll.
Men ungdomens känslor vexla med vinden,
susa och brusa i samma sekund;
med mod i sin själ, fast rodnad på kinden,
gick han nu in i den heliga lund.
Han sade sitt namn, nu djerft och så ledigt,
hälsade stolt, och med lugn i sin blick,
talade sedan så glädtigt och sedigt:
det kom från hjertat, och till hjertat gick.

Sade då modren, "namnet är värdigt,
af fäderne dygders ära bekant,
väl dem bemöta, hvart hjerta är färdigt,
är smickradt att hälsa, som själsförvandt."

Men solen var sjunken, — och stjernorna redan,
så vänligt från himlen blinkade ner.
De sutto vid grafven — ehur längesedan,
månen ur åskiga molnen der ser.

Något är som dagen saknar,
Och som natten drömmer om.

TEGNÉR.

H I L D A.

Barnets nöjen äro korta,
snart dess löjen äro borta,
flyga fjerran kos.
Ljuf en aning hyiskar anden.

Kärleken från stjernelanden,
kommer så det tros.

Redan Hilda ser så gerna,
fast mer blyg än qvällens stjerna,
ömt på ynglingen.
När han blickar, rodnar kinden,
när han talar, hviskar vinden,
dag blir skymningen.

Går hon kring i rosendalar,
tycker hon hvar blomma talar,
tyst men kärleksfull.

Ensam under aftonstunden,
sitter hon i mörka lunden,
suckar vemodsfull.

Går hon der vid Werners sida,
tror hon alla väsen lida
samma ve och väl:
ifrån himlen ned på jorden,
ifrån söder och till norden
andas samma själ.

Såg hon då på vattnets spegel,
satt der månen som inregel,
på ett kärleksbref.

Sjelfva stjernorna i qvällen,
lyste så från brölloppällen,
jorden himlen blef.

Såg hon ned i vattnets bölja,
 för att så sin känsla dölja,
 och knappt andan drog:
 Möttes der i böljans himmel,
 Werners öga, blickens hvimmel,
 midt i hjertat dog.

Sutto de i blomsterparken,
 invid sjön på höjda marken,
 hörde foglar slå,
 sina svar och sina frågor,
 sjunga sällhet, ljufva plågor,
 högt i fjerran blå;

tänkte hon: hur lyckligt lifvet,
 har ej himlens godhet gifvet
 väl åt dessa små:
 med en suck den englar rörde,
 "lycklig den som vingar förde,
 finge flyga så."

Sänkte natten ned sin slöja,
 när än dagens blickar dröja,
 att på henne se;
 ville Hilda fast hon visste
 ej, att dagens hjerta brisste
 ömt för honom be.

Rör med sömnens vallmostängel,
 sakta drömmens milda engel

sorgsna hjertat nyss.

Hvad är döden, hvad är lifvet,
se'n man hjerta fått och gifvet,
blott en himmelsk kyss!

Sväfvar hon i nöjets salar,
intet ord till hjertat talar,
pekar blott derpå.

Ung och skön och född med lycka,
milda vemod sinnet trycka,
kan man ej förstå.

Mången ynglings öga hvilat,
tjust vid henne; sina pilar
skickar kärleken.

Men vid hennes fötter falla
liksom af förtrollning alla,
fåfångt ned igen.

Menskans ädla känslor liksom svanor,
Och dess tankar, såsom örnar gå:
Lika sköna fast i skilda banor,
Att sitt mål, och sin förädling nå.

NICANDER.

WERNER.

Det är så gladt på stridens fält,
när trummor sina hvirflar slå!
trumpeter skalla högt och gält,
och hurrarop till stormning då.

Svalkar

Svalkar hjertat, svalkar kinden,
 framåt i fyr då sträcka få:
 hjertats sorger fly med vinden,
 törs ingen hjelte följa då.
 Dödens bud, kanonens dunder,
 skönt öfver lifvet höjer oss:
 blixtrar öfver, blixtrar under,
 då lyser klarast himlens bloss.
 Der sina lafvavågor striden,
 som hetast hvälfver om och kör,
 der vill jag med den gamla tiden
 den nyas seger kämpa för.
 Utan strid fås ingen seger;
 och utan seger, ingen frid:
 det är det största lifvet eger,
 att kämpa för en annan tid.
 Och i ord liksom i handling,
 så lugnt och djerft, med öppet bröst,
 tidens kraf och dess förvandling,
 högt yrka vid förnuftets röst.
 Ack! men är väl tidens syfte,
 väl lifvets andemening ock?
 Nej! hur högt vi vingar lyfte,
 vi flyga ej från jorden dock.
 Sjunk då jord! Ej jag vill följa,
 mer dina strider, och ditt hopp,
 simmar hän på känslans bölja,
 dit, der en evig sol går opp.
 Dock! der växte ju en lilja,

så strålande i solens sken.
 Ej dess färger jag kan skilja,
 så öfverjordisk var hvareu.
 Minnes blott, att på dess panna,
 dagen skönt sin krona satt,
 att hans morgondrömmar stanna,
 vakna vid dess lockars natt.
 Hon var ej, som skalder säga,
 hälften stjerna, hälften sky :
 dess väsen var, som Gudar ega,
 af själen blott en rosenhy.
 Ej skymten nu så för mitt sinne,
 och hvisken der med purpurmund !
 så hänförande derinne,
 som suset i en vårlig lund.
 J barndoms aningar ! som komma,
 som blomsterdoft på vinterfält :
 aldrig vissnar hjertats blomma,
 som ödet midt bland drifvor ställt.
 Jag var stark, ty tankens vilja,
 fick ej till hjertats darrning lyss ;
 fast jag såg, hur samma lilja,
 förbleknade som rodna nyss.
 Huru än dess kinder blekna ;
 och sällbet i dess blickar log ;
 hur de späda bladen vekna,
 jag såg, djupt kände, men fördrog.
 Hu ! då blef jag kall, jag ville,
 blifva så den vekas stöd.
 Jag blef i kärleken ett snille,

som blifver störst, utaf sin död.

Så stolt jag syntes, glad och fri.

Ej röjdes oro i mitt bröst:

jag ville blott, att deruti,

men i liljans rasa höst.

Ville ej att lifvets nycker,

dess blomkalk skulle snöga i,

ej, då stormen bort mig rycker,

att suckar falla ned deri.

Jag ville ensam på ruiner,

utaf mitt hjertas lycka gå:

det är hemskt, när månen skiner,

med milda minnen ned derpå!

Jag vill ej, att liljan spirar,

der tårögd opp, vid blodigt sken,

att hon ser, hur tiden virar,

sin jernarm kring mig, och hvaren.

Jag skall stolt igenom lifvet,

emot död, och himlar gå!

mannens öde det har blifvet,

att kämpa, lida, och förstå.

Så, i en kylig sommarnatt,

vaken än uti sitt tält,

ung Werner talte, dyster satt,

och blicka öfver dimmigt fält.

Dock! hvem är det, när jag lider,

som ger mig mod, som ger mig tröst,

hvilken är det då, som vrider,

så friska kransar kring mitt bröst?

Hvilken är det, då jag tänker,
i härnad gå från fosterjord,
venodsfullt mig åtrå skänker,
att dröja kvar i älskad Nord?
Hvilken är då hemsk förtvillan,
på vingar svarta flaxar kring,
som lyser själen, ger den hvilan,
så ömt, så lätt som ingenting?
För hvilken, under feberyran,
i striden mellan själ och kropp,
slog jag de vecka slag vid lyran,
och höll så än mitt sinne opp?
Hvilken var det då, jag tyckte,
en engel vid min sjuksäng satt;
vilda, vakna ögat lyckte,
så mången oförklarlig natt:
vingens flägter, pannan rörde;
det var så mörkt, så tungt i den,
och som den söfda sjukling förde
ömt med sig hem till sällheten?
Det var hon den ömma, sköna,
med evig trohet i sin barm,
ensam kan min kärlek löna,
med sin kärlek, så ren, så varm!
Det var hon som ensam tydde,
de mörka gåtor lifvet har.
Ej dess hvälfningar mig brydde,
ty öfver jorden re'n jag var.
På hvar hjertats aning buren,
på hvar oro sinnet tårt:

på allt skönt uti naturen,
 hon ensam har mig tydning lärt!
 Min karakter, och mina öden,
 hennes ömhet, hennes väl,
 höja öfver lif och döden,
 den sanna stolthet i min själ.
 Om jag ej i verkligheten,
 får, goda flicka, himmelsk skön,
 skall jag dock i evigheten,
 hviska dig, min ömma bön!

Kärleken och smärtan,
 Barn af samma hus,
 Föra ömma hjertan
 Hem till samma ljus.

ATTENBOM.

Sorgsen vid pianot sitter
 Hilda öm, och tänker på
 sommarqväll och fogelqvitter,
 gröna lunder, vågor blå.

Hvarje ton sin känsla höjer,
 mild och varm och oskuldsfull;
 i dess helgedom der dröjer
 etherluft och soligt gull.

Saknad, trohet, hopp och smärta,
 lefva om vid hvarje slag:
 människensverld i troget hjerta
 tänder vemodsfull sin dag.

Dagar blicka, nätter blunda.
 Sommar, vinter, vår och höst
 vexla om — men annorlunda
 klappar ej i Hildas bröst.

Hur hon längtar, hur hon gråter,
 älskar ömt, till himlen ber;
 kommer Werner icke åter,
 älskar ej sin Hilda mer.

Älska, lida och försaka;
 kvinnans lott på dimmig jord:
 som en glädjens enka vaka,
 som en stjernennatt i nord.

"Dock är ej så ren min kärlek,
 är han ej så oskuldsfull?
 som himlens sjelf — så mild, så vek,
 mera ren än solens gull!

Aldrig våga, tro och hoppas:
 Ständigt blåser nordanvind.
 Inga kärleksrosor knoppas,
 vissna bort, som på min kind.

På mig är vredgad, verdens Gud,
 Sonaren på blodigt kors.
 Blott himmelsk låga är Hans bud:
 släcka jordisk, skall dess bloss.

Med förälskadt hjerta föll jag
till Hans altar första gång:
och lika troget än' hvart slag,
slår dess echo samma sång.

Ack! som barn så redan gaf jag
Werner handen oskuldsfullt,
i Guds tempel — och då mins jag
englar blicka ned så huldt.

Se'n har ock mitt väsen spirat
sig så troget opp kring hans:
som en förgätmigej sig virat,
blyg, kringom en stridens lans.

Har du skådat Werners panna,
har du sett hans ögas blick?
Se en fristad för det sanna,
se en blixtnur molnet gick!

Har du sett dess väsens hållning,
har du sett hans anletsdrag?
Se en bild utaf förtrollning,
se en skymt af edens dag!

Har du hört, när som han talar,
har du hört när han är tyst?
Tror du ej, att näktergalar
har ditt hjertas inre kysst?

Kände du hans högre värde,
 tankens, hjertats hvarje drag!
 Trodde du, att Gudar lärde
 dig sin egen himmels lag!

Följ hans blick på lifvets hvimmel,
 fatta meningen deri!
 Misstro då, att jord och himmel
 stå i evig harmoni!

Pannan strålar, blicken dyster,
 blixtrar underbar ibland;
 blunna då, den djerfve lyster,
 bryta bojan i hvar't land!

Då må ingen qvinna blicka
 upp till honom, älska ej.
 Högre väsen honom skicka,
 kransar af förgätmigej.

Då jag arma lider gerna,
 frihetsfanan vecklas opp.
 Må då falla som en stjerna
 i ett stjernfall, ned mitt hopp.

Men min kärlek och min smärta,
 tar jag med mig till sitt hem.
 Gudar! krossa detta hjerta,
 men förkasta icke dem!"

Nojen, dem jag skapat och förskjutit,
 Bilder, som jag af mitt hjertblod njutit,
 Allt som tjuvat och bedragit mig,
 Gycklar liksom moln förbi min stig.

ÅTTERDOM.

Det fins en dal, den ständigt skydda
 från vilda stormar, höga fjell;
 der hjertats aningar bli brydda,
 af lugnets frid en sommarqväll.
 Och tre dess sidor äro gröna,
 på fjerde sjö med vågor blå,
 på höjden växa träden sköna,
 och tysta stå som vakt derpå.
 Blott då och då, från sommarvinden,
 ljuft höres der, vid himlens rand,
 ett stilla sus — och rosenkinder
 af blomman kysser han ibland.
 Och insjön håller fram sin spegel,
 för allt hvad skönt, som dalen har:
 och uppå himlen molnens segel
 på stormens vingar öfverfar.
 Här ville Werner, Hilda bygga
 dess sällhets hem, ett fridens bo:
 de skulle lefvat der så trygga,
 i kärlekens, i dalens ro.
 När morgonrodnaden der målar
 båd' himmel, jord med rosenfärg:
 när middagssolen hetast strålar
 skönt öfver dalar, öfver berg;
 de skolat se dem med hvarandra
 följa, på sin himmelsfärd;

och aftonrodnan sett dem vandra
 uti sin kärleks rosenverld.
 Så skulle hvarje dag förflutit
 i kärlekens, i fridens hem:
 och många rosenknoppar skjutit,
 uppvuxit smekande kring dem.
 Nu var der natt — och mörkret ligger
 tyst kring hvar sömning blomma än,
 som drömmer säll, hur fjäriln tigger
 i strålars glans om kärleken.
 Och ingen storm och inga vindar
 der störa nattens djupa frid.
 Så sakta hviskar, under lindar,
 bäckens sorl — om ungdomstid.
 Ensam vandra i naturens hem,
 der talar tyst hvar blomma, våg:
 och blott dess välde är öfver dem,
 är ej att ensam bli i håg.
 Nej! i menskohopens bråk och sus,
 då rusa in med rastlöst mod.
 Der ser du ensam dagens ljus.
 Der rinner ensamt hjertats blod.
 Ack! Werner ensamheten söker,
 nu sista gång i dalens ro.
 Men hvarje föremål föröker
 hjertats sorg i skuggrikt bo.
 — — — — —
 ”Farväl du dal! — och ljufva minnen,
 som kring mig sväfva om, och se
 med tåradt öga — tjusta sinnen,

om kärlek hviska, kärlek be!
 Var tysta blott, ej jag kan glömma,
 att lifvet dock sin himmel har!
 En stund jag kämpa vill, och drömma
 om frihetstanke mening var!

Det fins en kraft, som ej förklingar,
 det fins en oro i min själ:
 den flaxar djerft med bundna vingar,
 den ropar högt på menskors väl.
 Den för mig hän från ljufva plågor,
 fjerran bort till okänt hem;
 den vill ha svar på sina frågor,
 den segra vill eller dö för dem.
 Och omständighet! andlös gudom!
 miss-skaparen kring jorden far,
 djupt ristar blodig runas fördom
 i hjertan — men sig sjelf bedrar.

— — — — —
 Men morgonrodnaden allt breder
 ju sina rosendukar ut,
 kring dalar, sjö och berg och heder:
 farväl! jag går — på natt är slut”!

— — — — — för sig att lefva
 Är trældom; fri är den, som sträcker ut
 Sin verkans eld och ljus till andras väl.
 Hans lif är seger, med odödlig trots
 Tillintetgör han sjelfva döden; gladt
 Välsignas ifrån släkt till släkt hans namn!

ÅTTERDOM.

Under storm och sus;
 under böljors brus;
 ett ögonblick!
 ifrån älskad strand,
 ifrån fosterland
 ung Werner gick.

När seglen svälla
 och vågor välla
 kring skepp med magt:
 och böljor brusa
 i fragg och rusa
 mot män på vakt.

Då, vilda vågor,
 de söfva plågor
 i unga bröst.
 Högre stormen går;
 tjusad Nordbon står
 af välkänd röst.

När vindar leka
 i seglen smeka
 hvarann i ro.

I unga sinnen,
 mot ömma minnen
 de hviska tro.

När vågor gunga
hvarann — och sjunga
om kärleksrus.
Oss död och ära
de icke lära
i stilla sus.

På barmen sakta
de gunga, akta
seglarns vemod.
Och sorgsna blickar
mot hemmet, skickar
hjärtats armod

”Farväl! du höga,
der vintrar snöga,
du kalla nord!
Mitt varma hjertas,
min öma smärtas,
min fosterjord.

Vilda vågor gå
kring din kust, och slå
skyhög bränning.
Och frihet talar
i dina dalar
än, hvar yngling.

Som i en kammar,
nu du dock ammar
sönerna opp.

Dess mod bortdomnar,
din ära somnar.
Förqväfs hvart hopp.

Det rör din ära,
hur jag kan bära
mitt fria svärd.

Det rör din himmel,
i stridens hvimmel,
om jag är värd.

Från Wallhalls throner,
kring jordens zoner
går kraften än.

Utaf den lära
föds frihet, ära,
föds frie män.

Hvar strider rasa
med skräck och fasa
för friheten.

I blodig bölja,
der vill jag skölja
menskapen.

Om då mitt öde
blir hos de döde,
Jag stupar glad:
blott en renad verld
blir min hufvudgård,
i blodigt bad.

För mensklig ära;
 för sannings lära;
 för hjertats frid.
 För sinnet glöder
 för Polska bröder,
 för annan tid.

Fader! blicka ner
 om du lifvet ser
 än, ofvanfrån.

Läran du mig gaf
 skall ej gå i qvaf;
 gör sitt lärospån.

Moder! lifvet är
 blott en suck, som tär
 menskohjertat.

Byts till slut i fröjd,
 under molnen röjd,
 allt som smärtat.

Sista sucken då,
 sist skall hjertat slå
 för Hildas väl!
 Själens sista fläkt
 bli en andedrägt
 af hennes själ.

Låt hamrarna smida, de slitas väl banden,
Den högsta kraft är menniskoanden.

Herr //.

Hvad är det som flyger på osedda vingar;
hvad är det som segrar, men blöder;
hvad är det i Norr och i Söder,
hvad är det, som tiden, som magten betvingar?
Allt ljusnar vid flägten af vingen,
så döden som lifvet och tingen.
Heligt är det — och nämnes *Upplysning*,
dess ljus är af himlen ett månsken.
Dess dag skådar ensam med rysning
afgrundens styrka, mörkret allen.
Dess syften och verkningar äro så milda,
frihet, sanning och menniskorätt.
Sök ej att fånga de dufvor, och sätt
ej i bur. — De bli då som örnar så vilda.

Ifrån farorna och nöden,
iffrån våld och list och döden,
och iffrån Preussens dragna band,
stod Werner fri på Weichselns strand.

Han var så glad i hågen.
Det var så friskt hans mod.
Ett skimmer syns på vågen,
liksom ett skum af blod:

när

när högt han sabeln svänger
 med Nordisk runa på,
 hvart hugg till hjertat tränger,
 af klingan gul och blå.

Werner icke öfverväger,
 ilar till Skrzyneckis läger.
 Den store ädla nu der gick,
 lik ljusets egen morgonblick,
 att segrarne vid Ostrolenka,
 tacka och belöning skänka.
 När han red förbi dess leder,
 en känsla utaf lif och heder
 slog väldigt echo i hvart bröst,
 och ingaf mod och hopp och tröst.
 Hur skön han var i krigiskt skick!
 Hvertenda ord till hjertat gick,
 när han talade om nöden
 och om seger eller döden,
 och om frihet, och om ära;
 Mensklighetens högsta lära.

Men Werner ensam kanske såg,
 hur ett vemodigt löje låg
 på hans anlete — och röjde
 hvad i dunkel aning dröjde.
 Till dess ett trefallt hurrarop,
 höjdes gladt från allihop;

då flög en skymt af Polens väl,
liksom en blix i hjeltens själ,
belyste den så klart och spred
sitt sken uppå hvartenda led.

Förtjusad stod nu Werner der.

Han kände djupt hvad hjelten är.

Se'n gick han hurrigt fram och sade
sitt namn, hvad fosterland han hade.

Hur ungdomsmodet honom fört.

Hur Polens strider honom rört.

Hur han vill offra lif och blod,
mot öfvermaktens öfvermod.

Och mest af allt, hans undran väckte,

då sist Skrzynecki handen räckte

åt denne unge Sveas son,

som kommit dit så fjerran från.

"Välkommen Yngling!" så han sade,

"vi se mot Nordens stjerna glade.

Ej fins länderna i Söder,

der ej *menskligheten* blöder.

Och öfver hela Ryska jorden,

den fins blott ej — den dör i orden.

Kämpande för *den*, vi falla,

segra, eller stupa alla.

Tappert strids vid alla fanor.

Tapprast kämpa dock Uhlaner:

de ha med döden möte stämt,

men jaga för sig den allt jemt.

Snart åter ryslig striden blifver.

Åt er befäl, jag härmed gifver.

Då fås tillfälle att pröfva,
 hvad det är, att svärden döfva.

Och det Svenska stålet biter,
 än ju bäst på Moscoviter!

Jag har också svärmat gerna,
 för allt stort och ädelt värna.

Och tjusats mest af hvad ej nämns,
 ej säges väl — men djupast känns.

Just af den åtrå själen har,
 att offra allt hvad kärast var:

Och midt i stridens faror gå,
 sin lust, sitt mod, att kyla få:

Och lugnet finna endast då,

när lif och död i holmgång gå.”

Gifs ett samband mellan tingen?
 själers harmoni? — Fast ingen,
 än märker engeln förn den står,
 med milda ögon, lockigt hår,
 midt framför, och ler, och flyger
 ofvan skyn, — och åter smyger
 sig sakta ned i bröst till bröst,
 och lyss på echot af sin röst.

Af denna känsla intogs så,
 Skrzynecki, Werner båda två.
 I hjertats, som i diktens verld,
 är ögonblickets snabba svärd,
 som skiljer bäst det föremål,
 det älskar, eller icke tål.

Och Werner var så väl tillfreds,
 till striden var han strax tillreds,
 i uniformen hvit och blå,
 med höga Chapkan hufvut på.
 Se'n flög han af till stridens fält:
 det var så friskt, det var så sält.

Men mången ros, med purpurmund,
 då talar om hans sista stund.
 Tycktes se uppå hans öga:
 hur han faran aktar föga,
 att han tjuses mer af den
 än flickans kyss, och kärleken.

Så mången sol gick ned i blod;
 Och mången slagtning sedan stod.
 Och hvarest faran var som störst,
 var Werner med och alltid först.
 Och från hvarenda strid han gick,
 han ära och befordran fick.
 Hvar Uhlaner redo, höllo,
 Koryfenkor, blommor föllo
 på dem ned — och fångas af hvar lans:
 en blick, den sista var som vans.
 Men, en gång, när döden rasa,
 i ett anfall fullt af fasa,
 föll, Werner träffad, från sin häst;
 och drömde sig i Wallhall gäst.
 När han vakna, vid hans sida
 satt en flicka, född att lida,

hvars fränder, bröder utan tal,
i striden gått till dödens dal.

Sorgsen salt hon der och vaka,
blek, att lifvet så försaka.

Hon från döden räddat mången:
"Gode Gud! hjälp denna gången."

Dessa ord hon sakta sade,
handen vid sitt hjerta lade.

Gick sedan till sin broders säng,
som stirrade så vild, så sträng:

till dess han system kände gen.
Då log han en gång stilla än.

Föll dock snart i vanmägt åter.
Pannan kysser hon och gråter.

Men hur hon kysser, hur hon ber,
hans unga hjerta slår ej mer.

Och som en månskensflamma drog
sig öfver anletet — han dog.

"Ack! lif och död, de rymmas båda,
I böljan af nimutens svall.

De hinna blott hvaran att skåda.
Och hviska, strid och lid och fall."

sade hon och kyssar tryckte
på kalla läpparne — och ryckte

sig blundande från brodrens lik.
"Du jord hur arm, blott himlen rik!"

—————

Än mången dag och mången natt,
Werner skötte hon — sjelf fast matt.

Han tycktes bättre ock ibland,
 af vård så öm, så mjuk dess hand.
 Och redan mångt dödligt sår
 var läkt — och mången tacksam tår
 fällde han i fröjdfull smärta.
 Det lifva' också hennes hjerta.
 Och samma flicka Amason,
 som ofta ridit i esquadron,
 djerft med farorna att strida,
 tätt vid tappre bröders sida:
 döden sett i mången skepnad,
 i striden väpnad, eller bleknad,
 satt nu så rädd, vid minsta flägt,
 som störde Werners andedragt.

Men Werner blef ej frisk likväl.
 Det låg en sorg uppå hans själ,
 som hans lifskraft mer förödde,
 än de sår, som ännu blödde.
 "ögonblicken äro dyra"
 ropte han i feberyra.
 Jag flyger öfver berg och haf,
 fort till min bleka liljas graf.
 Nämner icke mina drömmar,
 ej för hvem mitt hjerta ömmar.
 En gång kommer jag väl åter.
 Hilda är ej död — hon gråter!"

Men kanonader hördes nu,
 icke långt ifrån Warchau.

Hos hvarje ädel var det sorg:
 men fröjderop uppå hvart torg,
 Skrzynecki, störtad och förtald,
 Kruckowiecki sjelf utvald
 midt under mord och fröjderop
 af legd, förblindad pöbellhop.
 När rycktet kom till Werners öra,
 Hvad kunde mer den sjuke störa?
 Hans hufvud föll på bröstet ned,
 och handen efter sablen vred,
 men lade sig dock ned så stilla:
 och tanken slumra i sin villa.
 Af brutna ljud blott då och då,
 hans hjerta ännu hördes slå.
 Långa dagar, långa nätter
 låg han så -- men blef ej bättre.

Då kom ett bref från Sveas land.
 Ack! det var visst af Hildas hand.
 Det var ej så. Det var likväl
 från en som önska bådas väl.
 Från Hildas bror och Werners vän,
 om kärleken från vänskapen.
 "Om hjeltemodets sanna ära,
 som offer sig för menskors väl.
 Men huru skön hon är den lära,
 man tillhör dock sin egen själ.
 Hur det tjusar ädla sinnen,
 för allt stort att strida få.

Men hur då vissna många minnen,
 som äro värda mer än så.
 Och huru allt i tidens hvimmel,
 en så mystisk slöja bär.
 Men blott under hjertats himmel,
 evigt solsken finnes här.
 Och ett *välkommen* sist från Hilda,
 dess *venod*, — och ett ömt *farväl*;
 knappt Weruer läst förrn liksom vilda,
 eldgnistor tände de hans själ.
 Och se'n föll han i en dvala.
 Man vet ej hvad han drömde om.
 Och förrn han började så tala,
 man trodde ej han återkom.
 "Ack! hur man kämpa må och strida,
 Man kan förlora endast blod.
 Men vet man, den man älskar, lida,
 Förlorar man dock mer sitt mod."

Men flickan som der sorgsen satt,
 hon blef mer blek om kind, och matt.
 Hvarje ord han talat hade,
 grymt dess hjertas dödsdom sade.
 Och åt Werner gaf hon handen,
 med en blick från stjernelanden,
 som spred ljus uti hans hjerta,
 var så öm, men full af smärta.
 Handen kysste han och lade
 tätt på sitt rörda hjertas slag.

Då var liksom lifvet hade,
der firat om sin födslodag.

Mer hälsa, lif, från dag till dag,
nu röjde Werners anletsdrag.

Då blef hon nöjd. Men icke åter
kom hon mer — sjuknar, gråter;
Och sist med lugn och upphöjd själ
till Werner skref hon så farväl.

”När jag drömmer: när jag vaknar,
inga minnen kyssa mig.

Allt är död — och lifvet saknar
blott en graf att hvila sig.

Så här nere intet blommor,
allt för mig förvissnad här.

Ingen vår, och ingen sommar;
ingen sol på himlen är.

Med Polen arma snart jag dör,
anat länge har min själ.

Din lyckliga! Min hälsning för;
vi i himlen mötas väl!”

Liksom ett eldhaf nu sig hvälfde,
rundt ikring Warchau och skälfde

i svarta moln och röda vågor,
med segerrop och dödens plågor.

Tills förräderiet nått sitt slut.

Och Polens dödskamp kämpat ut.

Den hvita örn dock ej sin graf
 fann i det vilda stormens haf.
 Han flyger fri kring jordens rymd,
 af Ryska örnar undanskymd.
 Till dess en gång på ljusets vingar,
 den öfver jorden gladt sig svingar:
 i svarta, röda örnars bo
 med tankens dufvor kuttrar tro:
 blott frid och kärlek menskan talar,
 Och vandrar säll i sina dalar.

Det brevet lästes så mången gång.
 Och Werners tvekan var nu ej lång.
 "Min skumma blick, min gissning blott du lede,
 Ett ädelt sinne tål ej Ballders vrede!"
 sade han — och löste frihetsbandet.
 Och reste åter till fosterlandet.

Ack! på ett år — än mer på tre —
 Kan mången stor förändring ske!

Runa.

Så lik en älskling kommer våren,
 med ljusblå mantel öfver sig:
 för milda vindar svaja håren,
 och solen lyser huldt hans stig.
 Af mod och kärlek allting andas;
 och hjertat slår mer friskt och varmt,
 naturens krafter sammanblandas,
 och lifvet blir mer rikt än armt.

Och jorden uti oskuldsskruden,
ler ljuf, och rodnar för hans blick.

Hon älskar ömt den trogne Guden,
som återkom i samma skick.

Väl kringom pannan första dagen,
bär hon blott sippor, hvita, blå:

blyga, bleka är' anletsdragen;
dess mera älskar han dem då.

Men snart han solskensslöjan virar,
tjusad, kring dess väsen ömt.

Le då knoppar, och blomma spirar,
som dag ej sett, ej natten drömt.

De rosor uti morgonstunden,
om nattens sagor hviska tyst:

Och mellan hafven hviska sunden,
hur jorden har sin älskling kysst.

— hur skön, hur nära står,
All jordisk lycka för två trogna hjertan!
Blott de ha mod att gripa henne fatt,
Hon följer villigt med och bygger dem
Ett Vingolf redan här inunder molnen.

TEGNÉR.

På en höjd, så rosenkrönt,
skuggad utaf lindar,
fins ett ställe underskönt,
sinekt af sommarvindar.

Skimrar der i yppig prakt,
mellan lummig grönska,
hvad natur och konst frambragt
för att njutas önska.

Skönare ej menskans håg
diktar sina nöjen,
än dess motbild i hvar väg
speglar sina löjen.

Der, ur vattnet spegelklart,
växa öar, dungar.
Öfver allt ett *Onämbart*,
sjunga sångarkungar.

Dalar, kullar vidt omkring
sänka sig och höja.
Bäckar slingra der i ring,
skynda än, än dröja.

Hvarje dag i skönhet ny,
uti herdestunder,
leker mellan ros och sky
sina kärleks under.

Ljufvare än månans blick,
än den dag, som randas;
här, i paradisiskt skick
tvenne makar andas.

Lefva der i frid och ro
sköna, sälla dagar.
Hviska kärlek, hviska tro,
lyda hjertats lagar.

Ingen sorg dess sällhet stört,
inga sorgsna minnen.

Hvad som en gång hjertat rört
älska ömma sinnen.

Som från jordens österland,
evigt rosenskimmer,
kastas öfver haf och land,
öfver tiden simmer.

Så hvart nu, med rosenhyn
måla barndoms minnen,
hälsa än, ur purpurskyn
deras trogna sinnen.

Somna efter stridens larm,
Werner förr så gerna:
Mera säll vid Hildas barm,
slocknar dagens stjerna.

Aftonrodnad, morgonglans
mötas då och kyssas.
I hvar sömnig blommas krans
luft en fjäril vyssas.

Sällhet natten drömmar om,
under stilla susning,
drar sin slöja tyst kringom
hvarje hjertats tjusning.

Tjuste faran, ärans glans
Werners unga sinne:
hjertats skönsta segerkrans
blommar nu derinne.

Bilder af oändlighet,
 himmelskt sköna, höga,
 här i lifvets inskränkthet,
 le ur Hildas öga.

Jordens sorg och menskors väl,
 lågo vid hans hjerta.
 Hildas rena, veka själ
 smälter bort hvar smärta.

I sjäalars allförening,
 i tankar, viljor, en,
 vår lefnads andemening
 käns djup och klar och ren!

Se! hvad än ej dagen har
 kronan i naturen,
 hvad som är, som blir, ej var,
 under hjertat buren!

Ord och tankar gränsor fätt;
 men ej så vår känsla.
 Himlen är dess ögonmått;
 blommor dock den fångsla.

Så Werner fästad vid sitt hem,
 fäst vid fosterjorden;
 sin hela omsorg egnar dem;
 vill ej mer från Norden.

Lefver, verkar lugnt för det;

för dess sanna ära.

Leder tidens djerfva fjät

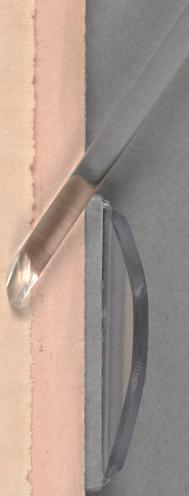
Frihets-templet nära.

Vilja, ljus och upphöjdt mod,

hinna slutligt målet.

Svaghets, höghets, rutten blod,

leda *den* mot hålet.

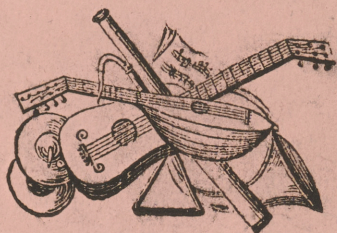

Ich was mit dir
Sagst, sagst, mitten hin
Imn stehst nicht
Viel, die och spricht mit
Wahrschafft mit
Lied, lobes dir ist
Im dies noch an
Lieber, dir ist die

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a date or a signature, which is mostly illegible due to fading.

Kostar häftad 32 sk. Banko.

15

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

